

Pregled dosedanjega preučevanja poplavne ogroženosti

Karel Natek

Prva podrobnejša preučitev malih vodnih tokov na območju mestne občine Ljubljana je potekala v letih 1997–1999. V njej so se avtorji posvetili najbolj antropogeno preoblikovanim majhnim vodotokom, ki so jih bodisi speljali v betonska korita ali v podzemne kanale (Mikoš, Kavčič, Muck, 1997; Mikoš in sod., 1999; Mikoš, Kavčič, 1998; 2000).

V letih 2002–2003 je na območju mestne občine Ljubljana potekala raziskava Zaščita in revitalizacija vodotokov na območju Viča (Gradaščica, Glinščica, Pržanec) s pomočjo ekoremediacij (Limnos d.o.o.), ki je nakazala vrsto možnosti revitalizacije antropogeno močno preoblikovanih vodotokov (Vrhovšek in sod., 2003). Nekaj manjših raziskav o možnostih preureditve tako preoblikovanih vodotokov je bilo narejenih tudi na nekaterih drugih območjih (npr. za Glinščico na območju Rožne doline, za manjše potoke na območju Rožnika, za Račo in Radomljo v Domžalah).

Večja poplavna območja v mestni občini Ljubljana so razmeroma dobro poznana, saj se je z njimi ukvarjala vrsta raziskovalnih projektov, ki jih je financirala bodisi država (Ministrstvo za okolje in prostor, Uprava RS za zaščito in reševanje) ali mestna občina Ljubljana, npr. o celoviti ureditvi porečja Gradaščice (Anzeljc, 2007). O tej tematiki je bilo narejenih tudi več zanimivih diplomskih in seminarских nalog na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo (mdr. Stibilj, 2003; Jeriha, 2007; Knapič, 2007) in na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete (Cunder, 1984; Dobravc, 2003; Nagode, 2008).

Veliko slabše poznana so poplavna območja oziroma funkcioniranje malih vodotokov, čeprav je bilo tudi tu opravljenega že nekaj dela. Izjema je potok Glinščica v zahodnem delu mestne občine, kjer je bilo opravljenih že več hidroloških, bioloških idr. raziskav (mdr. Mišmaš, 1998; Vrhovšek in sod., 2003; Škrbec, 2005; Štajdohar, 2005; Koprivšek, 2006; Balant, 2006).

S podobnimi težavami kot Ljubljana se srečujejo tudi mnoga druga mesta po Evropi, ki v zadnjih desetletjih veliko vlagajo v sodobnejšo ureditev nekoč zapostavljenih in zanemarjenih vodotokov na urbanih območjih. Med najuspešnejše projekte prištevajo projekt SMURF (Sustainable Management of Urban Rivers and Floodplains), ki je 2002–2005 potekal na reki Tame v Birminghamu (Velika Britanija), kjer so z razmeroma majhnimi posegi dosegli veliko izboljšanje ekološkega stanja vodotoka ter njegove vloge v urbanem okolju in življenju ljudi ob njem. Omeniti velja tudi raziskovalni projekt 5. okvirnega raziskovalnega programa URBEM (Urban River Enhancement Methods), na katerem so številni partnerji iz več evropskih držav raziskovali potenciala za obnovo in rehabilitacijo mestnih vodotokov, sodelovali pa so tudi slovenski strokovnjaki (Brilly, Bizjak, Povž, 2003).

Mnoga od teh spoznanj smo koristno uporabili tudi v tem raziskovalnem projektu, poskušali pa smo jih nadgraditi s celovitim pristopom k problematiki ogroženosti zaradi poplav s ciljem, da bi pri sanaciji s hkratnim upoštevanjem več vidikov dosegli bistveno večji izkoristek vloženih sredstev.